

*Teikiamas el. paštu.
Originalas siunčiamas nebus.*

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministrui –
Valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovui

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

Kopija:

Lietuvos Respublikos Seimui

Lietuvos Respublikos Prezidentui

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Valstybinei darbo inspekcijai

DĖL SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SPECIALISTŲ DARBO CIKLAIS

2020 m. gegužės 14 d.
Vilnius

Mes, žemiau pasirašę Lietuvos sveikatos priežiūros specialistus vienijančios ir atstovaujančios organizacijos (toliau – **Organizacijos**), krepiamės į Jus dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro–valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo (toliau – **VOV**) 2020 m. gegužės 11 d. sprendimo Nr. V-1121 (toliau – **Sprendimas**), kuriuo buvo nustatyta, kad:

- (i) jeigu komandoje dirbantis asmens sveikatos priežiūros specialistas dirba ir kitoje ASPĮ, tai, siekiant kryžminės taršos prevencijos, tokio specialisto kiekvienoje ASPĮ, kurioje ASPP teikia tiesioginio kontakto su pacientu būdu, darbas organizuojamas ciklais;
- (ii) Ciklas suprantamas kaip einamojo mėnesio darbo valandų skaičių apimantis darbo epizodas, nepertraukiamai vykstantis vienoje ASPĮ.

Šis Sprendimas sukėlė sumaištį įvairaus pavaldumo, nuosavybės formos, profilio bei lygio Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros įstaigose (toliau – **ASPI**). Ypač Sprendimas skaudžiai palietė rajonuose, mažuose miesteliuose bei kaimo vietovėse esančias ASPI, į kurias sutartu grafiku atvyksta iš kitų miestų sveikatos priežiūros specialistai.

Gerbiamasis ministre, Organizacijos, vertindamos Sprendimo formą, turinį bei juo sukeltas pasekmes, maloniai primena, kad:

- (i) **Sprendimas iš esmės reguliuojant darbo santykius tarp specialistų ir ASPI, įvedus apribojimus specialistui dirbti keliose darbovietėse viršija VOV suteiktas teisėkūros ir viešojo administravimo kompetencijas.**

Organizacijos primena, kad Sprendime įtvirtintas ribojimas skambėjo Lietuvos medicinos sektoriuje šių metų balandžio mėnesį, kai Sveikatos apsaugos ministerija (toliau – **SAM**) siūlė sveikatos priežiūros specialistus vienijančioms organizacijoms pasirašyti deklaraciją, suteikiančią pagrindą tokiam ribojimui. 2020 m. balandžio 14 d. SAM buvo pateiktos pastabos dėl siūlomos deklaracijos, nurodant, jog ribojimas dirbti keliose darbovietėse (ASPI) prieštarauja Lietuvos Respublikos darbo kodeksui, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymui, Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymui bei kitiems teisės aktams, reguliuojantiems medicinos paslaugų licencijavimą ir šių paslaugų prieinamumą pacientui. Tačiau nei SAM, nei VOV neatsižvelgė į specialistų pastabas bei rekomendacijas ir Sprendimas buvo priimtas.

Organizacijos pakartotinai nurodo, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo 3 straipsnio 2, 5, 8, 10, 11 punktais, draudimą specialistui dirbti dviejose darbovietėse (Sprendime nustatytas darbas ciklais iš esmės dėl jo praktinio pritaikomumo reiškia draudimą dirbti keliose ASPI), atitinkamų teisių ir pareigų, susijusių su Sprendimo vykdymu, suteikimas ASPI galimas **TIK ĮSTATYMU**.

Įstatymus, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos Seimo Statutu bei Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymu **turi teisę priimti tik Lietuvos Respublikos Seimas bei tauta referendumo būdu**.

- (ii) **Sprendimu nepagrįstai ir neteisėtai apribota pacientų teisė į kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas.**

Primintina, kad Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 2 straipsnio 8 dalis, 3 straipsnio 1 dalis bei 4 straipsnio 2 dalis nustato, kad pacientas turi teisę pasirinkti sveikatos priežiūros specialistą bei gauti kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas. Organizacijos maloniai primena, kad kokybiškais sveikatos priežiūros paslaugomis pagal esamą reguliavimą laikomos **prieinamos**, saugios, veiksmingos sveikatos stiprinimo, ligų prevencijos, diagnostikos, ligonių gydymo ir slaugos paslaugos, kurias atitinkamam pacientui, **tinkamu laiku, tinkamoje vietoje** suteikia tinkamas sveikatos priežiūros specialistas ar sveikatos priežiūros specialistų komanda pagal šiuolaikinio medicinos ir slaugos mokslo lygį ir gerąją patirtį, **atsižvelgdami į paslaugos teikėjo galimybes ir paciento poreikius bei lūkesčius, juos tenkindami ar viršydami**.

Ši nuostata (dėl paslaugų prieinamumo ir savalaikiškumo kaip šios paslaugos kokybės sudedamosios dalies) nustatyta ĮSTATYME, o ne poįstatyminiame teisės akte (SAM įsakyme arba VOV sprendime).

Organizacijos pakartotinai primena, kad **pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją bei Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo reikalavimus pacientų teisių ribojimai yra galimi tik ĮSTATYMU, nes tai būtų prigimtinės žmogaus teisės į gyvybę bei konstitucinės teisės į sveikatos priežiūrą ribojimai.** Tuo tarpu Sprendimas yra tik vykdomosios valdžios atstovo – VOV ir SAM ministro sprendimas.

Organizacijos mano, kad tiek **VOV, tiek SAM neturi aiškios ir nuoseklios pozicijos dėl Sprendimo** (ko iš esmės negali būti tiek pagal Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymą, tiek pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymą, tiek pagal kitus teisės aktus), kadangi 2020 m. gegužės 11 d. Sprendimas, imperatyviai nustatęs atitinkamas darbo ciklais sąlygas bei pateikęs ciklo sąvoką jau 2020 m. gegužės 13 d. Lietuvos Respublikos Seimo Sveikatos reikalų komiteto posėdyje yra komentuojamas SAM viceministrės kaip rekomendacinis, o vėliau – 2020 m. gegužės 14 d. pats VOV nurodo, kad Sprendimas yra tik rekomendacija.

Organizacijos atkreipia dėmesį, kad Sprendimas pakeitė VOV 2020 m. balandžio 29 d. sprendimą Nr. V-1019 „Dėl planinių ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų etapinio atnaujinimo ir teikimo asmens sveikatos priežiūros įstaigoje plano rengimo reikalavimų“, kuriuo 4.2.2 punktas (sistemiškai skaitant anksčiau paminėtą teisės aktą) reiškia, jog „**Plane**“, kuris privalomai turi būti parengtas prieš pradėdant teikti ambulatorines sveikatos priežiūros paslaugas „**turi būti**“ „**nustatyti personalo darbo principai**“ – „**jeigu komandoje dirbantis asmens sveikatos priežiūros specialistas dirba ir kitoje ASPĮ, tai, siekiant kryžminės taršos prevencijos, tokio specialisto kiekvienoje ASPĮ, kurioje ASPP teikia tiesioginio kontakto su pacientu būdu, darbas organizuojamas ciklais. Ciklas suprantamas kaip einamojo mėnesio darbo valandų skaičių apimantis darbo epizodas, nepertraukiamai vykstantis vienoje ASPĮ**“.

Nei ši, aktualios redakcijos VOV 2020 m. balandžio 29 d. sprendimo Nr. V-1019 formuluotė, nei atskira Sprendimo formuluotė nepateikia jokios galimybės laikyti šį reikalavimą rekomendacija.

Organizacijos maloniai primena, kad Lietuvos kalbos žodynas žodį rekomendaciją aiškina kaip siūlymą arba patarimą, tačiau anksčiau aptariamos Sprendimo formuluotės turi imperatyvų nurodomąjį pobūdį, o ne rekomedacinį.

Pratęsdamos VOV mintį dėl rekomendacijų, Organizacijos maloniai primena, kad Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) buvo patvirtintos Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijos, kuriomis privalo vadovautis visos valstybės institucijos, pareigūnai bei atsakingi asmenys, įskaitant SAM ir VOV. Organizacijos tikisi, kad šių Lietuvos Respublikos teisingumo ministro teisės aktų projektų (kuo buvo Sprendimas iki jo pasirašymo) rengimo rekomendacijų SAM ir VOV nuosekliai ir atsakingai laikysis ateityje.

Apibendrinant šiame rašte išdėstyta informacija, darytina išvada, kad VOV, priimdamas Sprendimą, viršijo savo tiek kaip ministro, tiek kaip VOV, įgaliojimus. Dėl šios priežasties Sprendimas negali būti vykdomas, kaip prieštaraujantis aukštesnės galios teisės aktams bei priimtas *ultra vires*.

Organizacijos:

- 1) ragina VOV kuo skubiau atšaukti 2020 m. gegužės 11 d. Sprendimą arba atitinkamai jį pakeisti, kad būtų užtikrintas sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas pacientams bei nebūtų ribojamos specialistų teisės į darbą;**

2) prašo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pagal savo kompetenciją pasisakyti dėl Sprendimo atitikimo Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimams.

Organizacijos tikisi, kad jų išsakytas susirūpinimas bus suprastas, o į pateiktas pastabas ir pasiūlymus bus atsižvelgta. Viliamės, jog atsakymų parengimas į šiame rašte iškeltus klausimus nepareikalautų iš Jūsų ypatingų pastangų ir papildomo laiko.

Prašome Jūsų, teikiant atsakymą į šį raštą, adresuoti jį Lietuvos medikų sąjūdžiui el. paštu lms.organizacinis@gmail.com.

Dr. Živilė Gudlevičienė
Lietuvos medikų sąjūdžio
Valdybos pirmininkė

Kristina Norvainytė
Jaunųjų gydytojų asociacijos
prezidentė

Dr. Vaidas Dirsė
Santaros klinikų medicinos darbuotojų
profesinės sąjungos
pirmininkas

Gintaras Varanauskas
Respublikinės Vilniaus universitetinės
ligoninės gydytojų profesinės sąjungos
pirmininkas

Jolanta Keburienė
Medicinos įstaigų darbuotojų profesinės
sąjungos „Solidarumas“ pirmininkė

Mingaudas Busevičius
Santaros klinikų slaugos darbuotojų
profesinės sąjungos
pirmininkas

Dr. Valdas Pečeliūnas
Santaros gydytojų sąjungos
pirmininkas

Toma Kundrotė
Lietuvos šeimos gydytojų profesinės sąjungos
pirmininkė

Regina Jarošienė
Nacionalinio vėžio instituto darbuotojų
profesinės sąjungos pirmininkė

Dainius Burdulis
Klaipėdos universitetinės ligoninės sveikatos
apsaugos darbuotojų profesinės sąjungos
pirmininkas
